

Jobbchansen för inskrivna vid Arbetsförmedlingen

© Arbetsförmedlingen
Författare: Helena Persson och Mohammad Taslimi
Datum: 2018-06-29
Diarienummer: Af-2018/0030 8874
Arbetsförmedlingen analys 2018:4

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Beskrivning av jobbchansen	5
2.1	Hur kan arbetslösheten och jobbchansen minska på samma gång?	5
3	Jobbchansen för olika grupper	8
3.1	Utsatta och icke utsatta.....	8
3.2	Har personer med en utsatt ställning fått en mer utsatt position över tid?	10
3.3	Personer med en utsatt ställning uppdelade i delgrupper	11
3.3.1	Utomeuropeiskt födda	13
3.3.2	Kombinationen av födelseland och utbildningsnivå.....	16
3.4	Jobbchansen för väletablerade grupper	17
4	Slutsats och diskussion	20
5	Referenser	22

1 Inledning

Under de senaste fem åren har andelen inskrivna arbetslösa som fått ett jobb varje månad – den så kallade jobbchansen¹ - minskat kontinuerligt. Samtidigt har aktiviteten i den svenska ekonomin varit god och efterfrågan på arbetskraft har varit stark, vilket inneburit att arbetslösheten minskat. Varför inte jobbchansen ökar när fler jobb skapas är en paradox som behöver analyseras.

Frågan är också hur jobbchansen har utvecklats för olika grupper. Har alla grupper fått lägre jobbchanser under senare år eller har utvecklingen varit bättre för vissa grupper och sämre för andra?

Riksrevisionen har granskat betydelsen av sökandesammansättningen hos arbetssökande för matchningen på arbetsmarknaden (Riksrevisionen, 2017). Deras slutsats är att förändringar i sökandesammansättningen förklarar ungefär en tredjedel av den försämrade matchningen. Riksrevisionen menar också att matchningen för personer i en utsatt position² på arbetsmarknaden har förbättrats relativt mer än för väletablerade grupper. Med anledning av granskningen rekommenderar Riksrevisionen Arbetsförmedlingen att genomföra djupare analyser av matchningsförsämringen och ta reda på varför förhållandevis väletablerade grupper på arbetsmarknaden fått en försämrad matchning.

Syftet med rapporten är att studera sambandet mellan jobbchansens utveckling och arbetslöshetens utveckling under de senaste åren. Vi redovisar också jobbchansen och dess utveckling separat för olika grupper.

I rapporten studerar vi också jobbchansens utveckling för en grupp som motsvarar den väletablerade grupp som Riksrevisionen lyfter fram. Vi visar hur jobbchansen har utvecklats för denna grupp jämfört med en grupp som står långt från arbetsmarknaden. Den här rapporten är ett bidrag, om än inte ett fullständigt svar, till Riksrevisionens rekommendationer.

Vi har valt att studera chansen att få ett osubventionerat arbete och exkludera chansen att få ett subventionerat arbete. Omsättningen till subventionerade anställningar är intressant att följa av flera skäl, men för syftet med den här rapporten blir resultaten desamma med som utan subventionerade anställningar.

Rapporten är disponerad enligt följande. Kapitel 2 innehåller en beskrivning av jobbchansen och en diskussion om den samtidiga nedgången i arbetslöshet och jobbchans. I kapitel 3 diskuteras jobbchansen för olika grupper. Kapitlet inleds med

---

¹ Jobbchansen definieras som antalet personer som fått ett arbete utan stöd varje månad, dividerat med summan av antalet inskrivna arbetslösa vid månadens början och halva inflödet av nytillkomna arbetssökande under månaden.

² Riksrevisionen definierar personer som har en utsatt position som personer som har en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga, har högst grundskoleutbildning, är äldre än 55 år eller är utomeuropeiskt födda.

en grövre uppdelning, för att sedan fortsätta med mer finfördelade uppdelningar. Rapporten avslutas med slutsatser och diskussion i kapitel 4.

2 Beskrivning av jobbchansen

Utvecklingen av andelen inskrivna arbetslösa som får ett jobb varje månad ger en bild på hur svårt eller lätt det är för en arbetslös person att få ett arbete. Vi kallar detta utflödesmått för jobbchansen. Jobbchansens utveckling tillsammans med antalet arbetslösa beskrivs nedan i figur 1.

Jobbchansen kan påverkas av ett antal faktorer som inte beror på att individens möjlighet att få ett arbete har påverkats. Det kan vara förändringar i statistiken såsom ändrade definitioner eller regler för hur saker ska registreras. En annan viktig faktor som kan påverka jobbchansen är de regler och institutioner som finns på arbetsmarknaden och som påverkar beteendet hos arbetssökande och arbetsgivare. Som exempel kan nämnas regler för ersättningen vid arbetslöshet och hur de arbetsmarknadspolitiska programmen utformas.

Jobbchansen kan också förändras om sammansättningen av de som är arbetslösa förändras. Olika arbetssökande har olika chanser att få arbete beroende på deras utbildning, födelseland, kön, ålder eller eventuell funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga med mera. Om sammansättningen bland dem som är inskrivna som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen förändras kan det påverka den totala jobbchansen, även om jobbchansen för en specifik grupp är oförändrad. Att andelen inskrivna med en svagare position på arbetsmarknaden har ökat kraftigt under senare år kan förväntas påverka jobbchansen negativt.

2.1 Hur kan arbetslösheten och jobbchansen minska på samma gång?

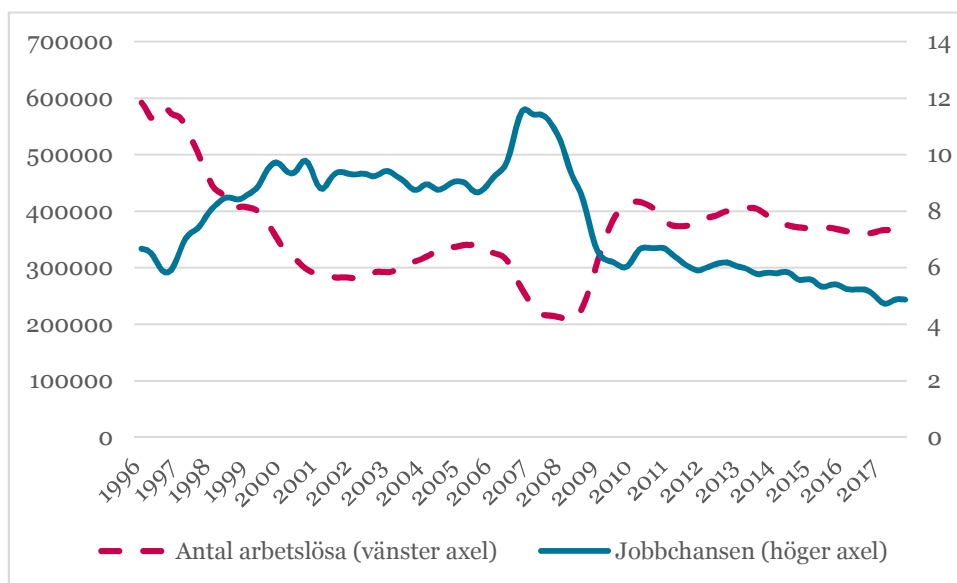
Under de senaste fem åren har jobbchansen minskat kontinuerligt samtidigt som aktiviteten i den svenska ekonomin har varit god och efterfrågan på arbetskraft har varit stark, vilket inneburit att arbetslösheten minskat. Man kan fråga sig varför inte jobbchansen ökar när fler jobb skapas. I det här avsnittet tittar vi därför på sambandet mellan antalet arbetslösa och andelen personer som lämnar Arbetsförmedlingen för ett arbete – den så kallade jobbchansen.

Ett sätt att förstå arbetslöshetens utveckling och dess relation med jobbchansen är att beskriva arbetsmarknaden som ett dynamiskt system av bestånd och flöden. Arbetslöshetens utveckling bestäms av inflödet till och utflödet från beståndet av arbetslösa. Inflödet kan bestå av personer som förlorar ett arbete, slutar sina studier, inte längre beviljas ersättning av Försäkringskassan eller inträder på arbetsmarknaden. Utflödet från arbetslöshet kan ske till arbete, studier, Försäkringskassan, föräldraledighet, pension eller till att man lämnar arbetskraften.

När arbetslösheten minskar är utflödet från arbetslöshet högre än inflödet till arbetslöshet. Men hur jobbchansen utvecklas när arbetslösheten minskar beror på *hur mycket* större utflödet är än inflödet, d.v.s. *hur mycket* arbetslösheten förändras. Därför kan man inte i förväg avgöra hur jobbchansen kommer att utvecklas om man enbart har information om arbetslöshetens utveckling.

Figur 1 visar hur antal arbetslösa och jobbchansen per månad utvecklades under perioden 1996-2017. Som framgår av figuren finns det ett mycket starkt negativt samband mellan antal arbetslösa och jobbchansen från 1996 till 2006. När arbetslösheten minskar så ökar jobbchansen och vice versa. Relationen är nästan ett till ett.³ Från mars 2007 börjar jobbchansen falla samtidigt som arbetslösheten fortsätter att minska fram till juli 2008. Sambandet mellan antal arbetslösa och jobbchansen blir därmed i stället starkt positivt.⁴ På bara 18 månader, från februari 2007 till augusti 2008, föll jobbchansen med knappt tre procentenheter vilket är den största minskningen av jobbchansen på så kort tid under hela perioden 1996-2017.

Figur 1: Antalet arbetslösa och jobbchansen i procent, mars 1996- dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata.

Den kraftiga minskningen av jobbchansen skedde innan finanskrisen 2008-2009 var ett faktum och är delvis en konsekvens av ändrade regler på arbetsmarknaden som trädde i kraft från och med början av 2007. Finanskrisen och flyktingströmmar kan senare ha förstärkt fallet av jobbchansen efter 2008. Harkman (2014) beskriver de förändringar som har skett efter 2007 och hur de kan ha påverkat jobbchansen. Dessa redovisas översiktligt nedan.

- Studerandevillkoret avskaffades och möjligheten till ersättning under ferieuppehåll försvann i januari 2007. Det medförde att dessa grupper nu i

³ Korrelationen mellan antal arbetslösa och jobbchansen är -0,92 mellan 1996 och 2006.

⁴ Korrelationen mellan antal arbetslösa och jobbchansen är 0,62 mellan mars 2007 och juli 2008.

mindre grad skriver in sig som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen. Eftersom detta är grupper med höga jobbchanser som nu har försvunnit, innebär det att den genomsnittliga jobbchansen försämras.

- Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB) samt jobbgarantin för ungdomar (UGA) infördes 2007. I samband med det ändrades rutinerna för registrering av utflödet till arbete. Arbetssökande som är i garantierna och får ett deltidsarbete eller kortvarigt tillfälligt arbete kvarstår som arbetssökande i garantierna och rörligheten sker istället inom garantierna. Före garantiernas införande räknades detta som ett utflöde till arbete. Det innebär att jobbchansen, som den mäts idag, underskattar utflödet till arbete jämfört med tiden före garantiernas införande.
- Nystartsjobben infördes 2007 och definieras som ett subventionerat arbete. Till skillnad mot andra anställningsstöd som behövsprövas utgör nystartsjobben en rättighet för de arbetsgivare som anställer arbetssökande som uppfyller kraven. Införandet av dessa har troligen medfört att en större andel av de arbetssökande numera får nystartsjobb istället för arbeten utan stöd.
- Ersättningsreglerna från arbetslöshetsförsäkringen vid deltidsarbete och timanställningar försämrades 2008. Det minskade intresset att ta deltidsjobb och timanställning. Eftersom utflödet till deltids- och timanställningar utgjorde en relativt stor del av det totala utflödet till arbete har det medfört att jobbchansen har minskat.
- År 2010 fick Arbetsförmedlingen ansvaret för de personer som förbrukat maximalt antal dagar i sjukförsäkringen och i slutet av året infördes etableringsreformen i vilken myndigheten gavs det övergripande ansvaret för etableringen av nyanlända. Båda dessa förändringar har medfört att nya grupper som relativt sett står längre ifrån arbetsmarknaden har skrivits in vid Arbetsförmedlingen vilket har bidragit till att jobbchansen har minskat.

Ytterligare en faktor som kan ha försämrat jobbchansen är mismatch på den svenska arbetsmarknaden. Trots att det finns en stor efterfrågan på arbetskraft hittar inte arbetsgivare den kompetens de söker, vilket leder till ett lägre utflöde till arbete som i sin tur innebär en lägre jobbchans.⁵

Den senare delen av figur 1 från 2010 och framåt visar en nedgång i både jobbchans och arbetslöshet. Denna period kännetecknas alltså av ett mycket starkt positivt samband mellan 2010 och 2017.⁶ När vi i nästa kapitel analyserar utvecklingen av jobbchansen för olika grupper kommer vi att fokusera på denna senare period från 2010 och framåt.

---

⁵ Se Arbetsförmedlingen (2018).

⁶ Korrelationen mellan antal arbetslösa och jobbchansen är 0,75 mellan 2010 och 2017.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det inte finns något direkt samband mellan arbetslöshet och jobbchansen. Vi kan, till exempel, inte förutsätta att jobbchansen kommer att öka när arbetslösheten minskar.

3 Jobbchansen för olika grupper

I förra avsnittet visades att jobbchansen på den svenska arbetsmarknaden har minskat under de senaste åren, men jobbchansen visar hur det ser ut för ett genomsnitt av samtliga inskrivna arbetssökande. Frågan är hur jobbchansen utvecklats för olika grupper. Har alla grupper fått lägre jobbchanser under senare år eller har jobbchansen försämrats för vissa grupper medan den har förbättrats för andra? För att besvara dessa frågor studerar vi jobbchansen separat för olika grupper. Först gör vi en grov uppdelning av jobbchansen för inskrivna arbetslösa med en utsatt ställning på arbetsmarknaden och inskrivna arbetslösa som inte har en utsatt ställning. Sedan bryter vi ner jobbchansen ytterligare i delgrupper för att få mer kunskap om de olika gruppernas situation på arbetsmarknaden.

3.1 Utsatta och icke utsatta

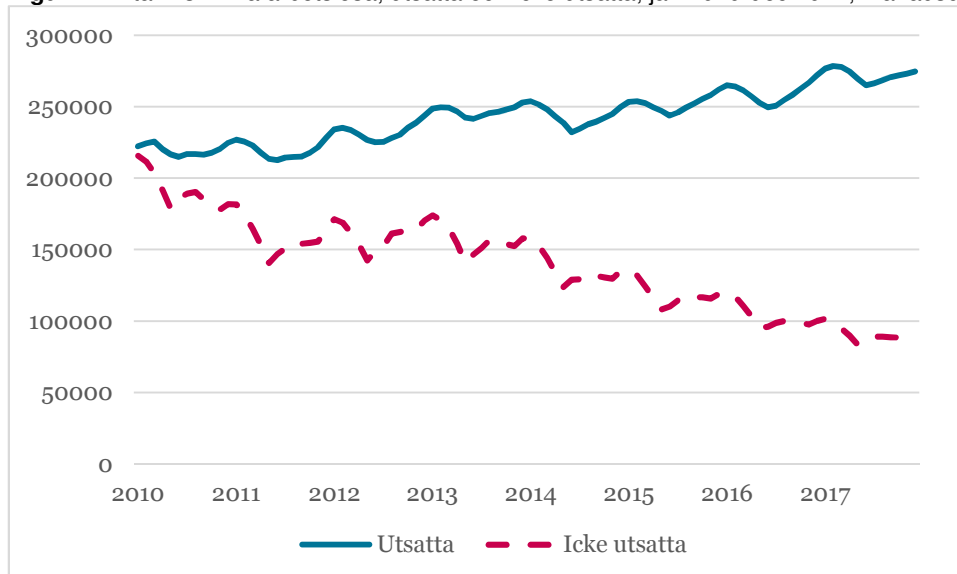
Vid Arbetsförmedlingen används sedan mitten på 2000-talet begreppet inskrivna arbetslösa med utsatt ställning. Som arbetslösa med utsatt ställning räknas de som:

- har högst förgymnasial utbildning
- har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- är födda i ett utomeuropeiskt land
- är mellan 55-64 år.

Andelen arbetslösa som har en utsatt ställning har ökat kontinuerligt under senare år. I början av 1996 utgjorde de 18 procent av de arbetslösa. I början på 2010 hade drygt hälften av de arbetslösa en utsatt ställning och slutet av 2017 har andelen ökat till 75 procent. Figur 2 visar utvecklingen av antal utsatta och icke utsatta under perioden 2010-2017. Antalet utsatta och icke utsatta var lika många i början av perioden, 220 000 personer, men sedan har antalet inskrivna med utsatt ställning på arbetsmarknaden ökat till 275 000 i slutet på 2017, medan antal övriga inskrivna arbetslösa minskat till 91 000. Detta innebär att sökandesammansättningen av inskrivna arbetslösa har förändrats mycket under perioden.

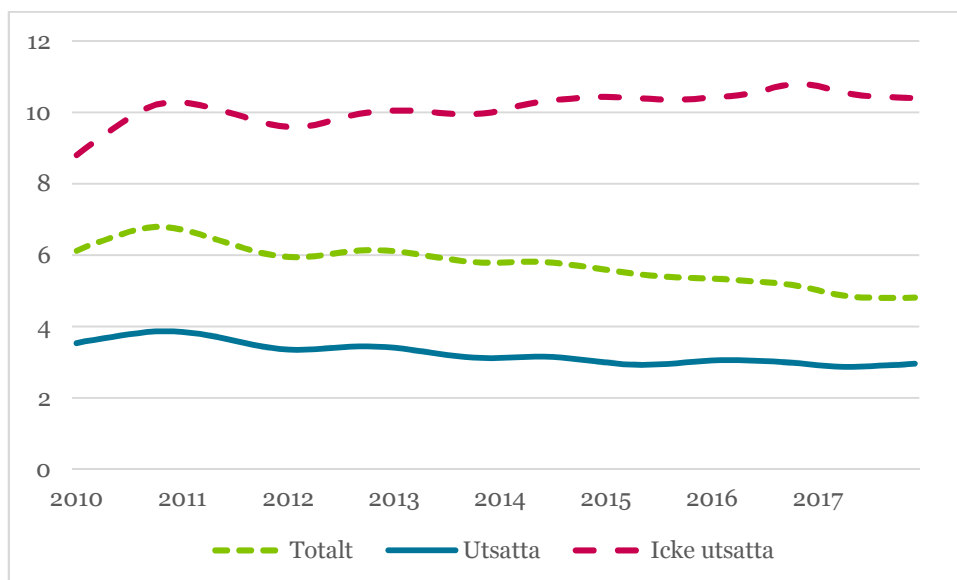

Figur 2: Antal inskrivna arbetslösa, utsatta och icke utsatta, jan 2010-dec 2017, månadsdata.

Under samma period har jobbchansen ökat något för personer som inte har en utsatt ställning och minskat något för personer med en utsatt ställning. I slutet på 2017 var jobbchansen för personer utan utsatt ställning drygt 10 procent per månad, medan jobbchansen för personer med en utsatt ställning var cirka 3 procent per månad (se figur 3).

Figur 3: Jobbchansen för icke utsatta grupper, utsatta grupper och totalt, jan 2010-dec 2017, säsongrensade månadsdata, procent.

En förklaring till senare års nedgång i den totala jobbchansen skulle kunna vara att andelen som står längre från arbetsmarknaden har ökat. Eftersom jobbchansen visar hur det ser ut för ett genomsnitt av samtliga inskrivna arbetssökande så är det rimligt att jobbchansen minskar i takt med att andelen personer som har en utsatt ställning,

och som också har en lägre jobbchans, ökar. För att få en uppfattning om hur jobbchansen hade sett ut om andelen med en utsatt ställning hade varit oförändrad mellan 2010 och 2017 har vi viktat om 2017 års resultat med andelarna från 2010.

Tabell 1: Faktiskt och viktad jobbchans för utsatta respektive icke utsatta, 2010 och 2017.

	2010	2017	Diff. procent	Diff. procentenheter
Andel utsatta	53,5 %	75,0 %	140	21,5
Andel icke utsatta	46,5 %	25,0 %	-46	-21,5
Faktisk jobbchans	6,6	4,8	-27	-1,8
Jobbchans med 2010 års vikter	6,6	6,4	-3	-0,2

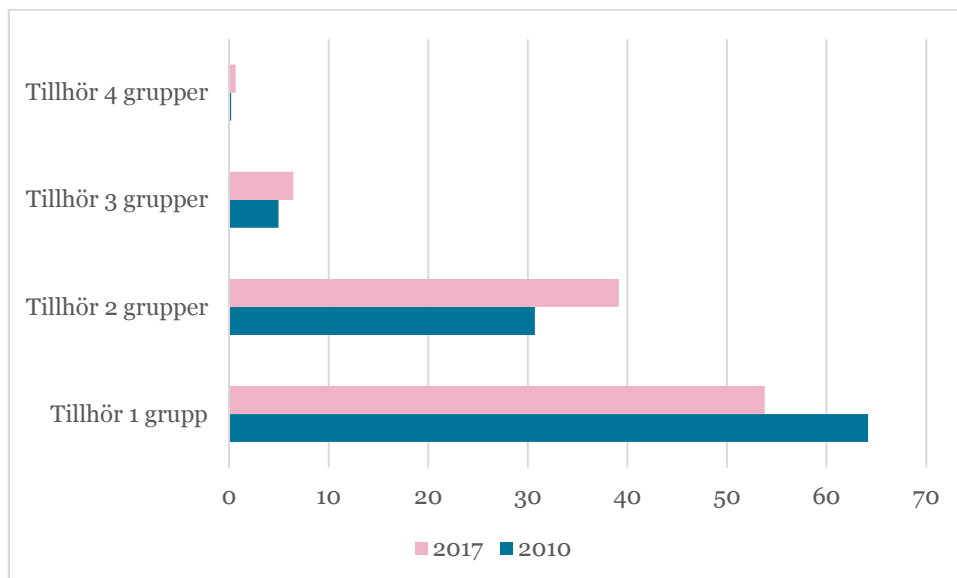
Om andelarna utsatta och icke utsatta vore 53,5 procent respektive 46,5 procent år 2017, alltså så som de var 2010, skulle jobbchansen varit i stort sett oförändrad mellan 2010 och 2017, 6,6 procent per månad år 2010 och 6,4 procent per månad år 2017. Det tyder på att det mesta av den nedgång vi sett i jobbchansen sedan 2010 kan förklaras av att andelen med en utsatt ställning har ökat.

Ett antagande i viktningen ovan är att de personer som inte har en utsatt ställning liksom de personer med en utsatt ställning är desamma 2017 som de var 2010. Därför kommer vi i nästa avsnitt att studera om så är fallet, eller om personer med en utsatt ställning har fått en mer utsatt position över tid.

3.2 Har personer med en utsatt ställning fått en mer utsatt position över tid?

Mellan januari 2010 och december 2017 har antalet personer som har en utsatt ställning ökat från 216 000 till 275 000. En person kan förekomma i fler än en grupp. En person som är äldre, född utom Europa, har en funktionssättning samt har en förgymnasial utbildning kommer att förekomma i alla de fyra delgrupper som tillsammans utgör gruppen som har en utsatt ställning. Ett sätt att studera om gruppen med en utsatt ställning har blivit mer komplex över tid, är att se om fördelningen över hur många delgrupper personerna tillhör har förändrats mellan 2010 och 2017. Figur 4 visar dessa andelar.

Figur 4: Andel inskrivna arbetslösa med en utsatt ställning fördelat på hur många delgrupper de ingår i, jan 2010 och dec 2017.

Av figur 4 framgår att de utsatta har blivit alltmer utsatta i den mening att andelen som tillhör två, tre eller fyra delgrupper har ökat, medan andelen som enbart tillhör en delgrupp har minskat. Av de inskrivna arbetslösa med en utsatt ställning på arbetsmarknaden i december 2017 ingick 54 procent i endast en delgrupp. Det är en minskning från 64 procent 2010. Andelen som ingick i två delgrupper i december 2017 var 39 procent och andelen som ingick i tre grupper var 6 procent. Endast en knapp procent ingick i alla fyra delgrupper, vilket motsvarar knappt 2000 personer. Bland de som ingår i två delgrupper är den vanligaste kombinationen att vara född utanför Europa och sakna en fullständig gymnasieutbildning. Bland de som ingick i tre delgrupper var den vanligaste kombinationen att vara född utanför Europa, sakna gymnasieutbildning och vara äldre än 55 år.

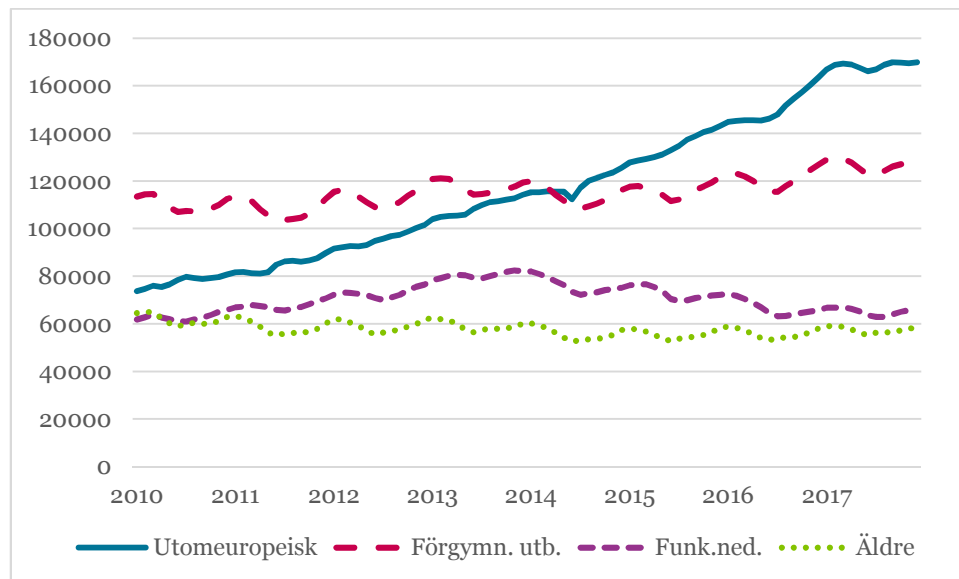
Resultatet ovan visar att gruppen som har en utsatt ställning inte är densamma 2017 som 2010. I stället har en större andel av de med utsatt ställning kommit att tillhöra fler av de delgrupper som tillsammans utgör gruppen med en utsatt ställning. Viktningen i tabell 1 utgör därför troligen ett lägsta värde på hur jobbchansen skulle ha sett ut 2017 om personer som har en utsatt ställning var desamma 2017 som 2010.

3.3 Personer med en utsatt ställning uppdelade i delgrupper

I tidigare avsnitt har vi delat upp den totala jobbchansen i jobbchansen för personer med utsatt ställning och jobbchansen för personer som inte har en utsatt ställning. Gruppen med utsatt ställning kan delas upp ytterligare i de fyra delgrupper som beskrivs i avsnitt 3.1. Figur 5 visar utvecklingen av antalet personer i dessa fyra

delgrupper.⁷ Antalet personer som är födda utanför Europa har mer än fördubblats under perioden. Även antalet personer som inte har en gymnasieutbildning har ökat. Äldre och personer med en funktionsnedsättning är ungefär lika många i slutet av 2017 som i början av 2010.

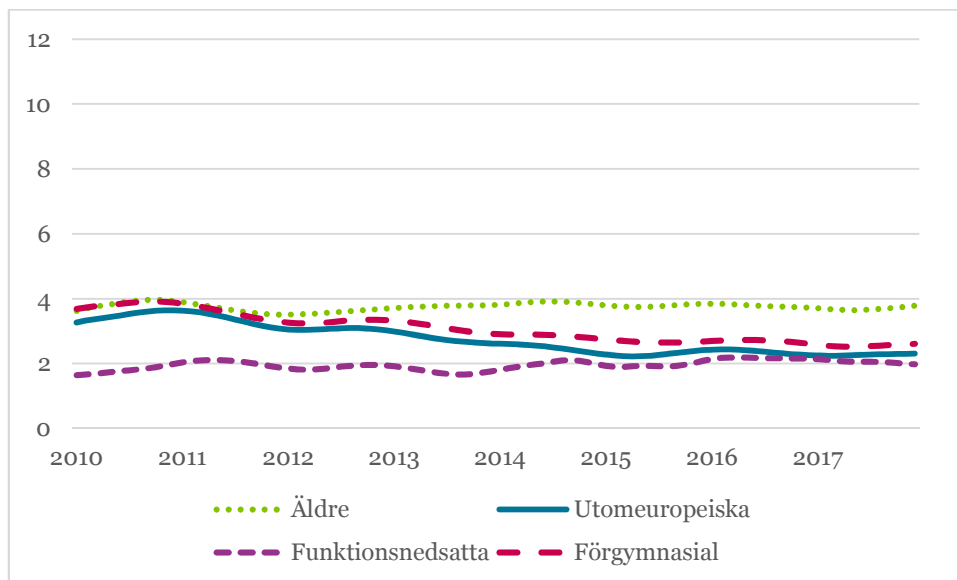
Figur 5: Antal inskrivna arbetslösa, utomeuropeiskt födda, lågutbildade, äldre och personer med en funktionsnedsättning, jan 2010-dec 2017, månadsdata.

Figur 6 visar jobbchansen för de fyra olika delgrupper som tillsammans utgör gruppen med utsatt ställning. Som framgår av figuren så skiljer sig jobbchansen mellan olika delgrupper. Äldre har den högsta jobbchansen. Deras jobbchans har legat ganska konstant på knappt fyra procent per månad. Även jobbchansen för personer med en funktionsnedsättning har legat ganska konstant men på en lägre nivå runt två procent per månad. Jobbchansen för utomeuropeiskt födda och personer med en förgymnasial utbildning har minskat från att i början av 2010 ha legat på samma nivå som äldre, till att 2017 ligga på något över nivån för personer med en funktionsnedsättning.

⁷ Observera att samma individ kan ingå i mer än en grupp.

Figur 6: Jobbchansen för personer med utsatt ställning uppdelad på delgrupper, jan 2010-dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata, procent.

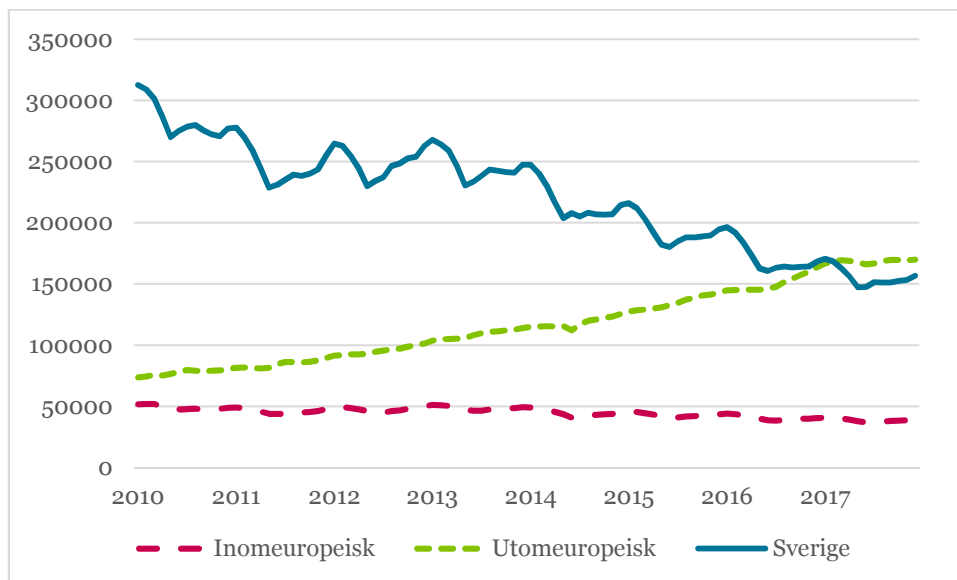

Fortsättningsvis går vi vidare och analyserar de utomeuropeiskt födda eftersom jobbchansen för denna grupp fallit över tid samtidigt som antalet inskrivna arbetslösa har ökat kraftigt.

3.3.1 Utomeuropeiskt födda

Från 2010 och framåt har det skett en dramatisk förändring i sammansättningen av de arbetslösa vid Arbetsförmedlingen med avseende på födelseland. I januari 2010 utgjorde de inrikes födda 71 procent av de arbetslösa. Andelen har minskat över tid och var 43 procent i december 2017. Antalet utomeuropeiskt födda har i stället ökat kraftigt över tid, från att utgöra 17 procent i januari 2010 till 46 procent i december 2017. Februari 2017 var de utomeuropeiskt födda för första gången fler än de inrikes födda vid Arbetsförmedlingen. Antal inskrivna arbetslösa som var födda i Europa har legat konstant på drygt 10 procent.

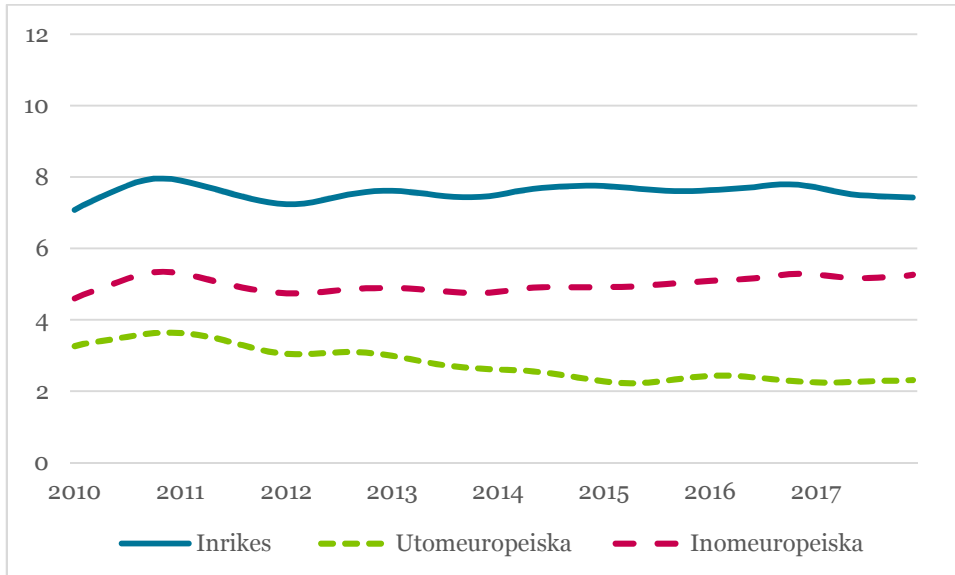
Figur 7: Antal inskrivna arbetslösa, inrikes födda, födda inom Europa och födda utom Europa, jan 2010-dec 2017, månadsdata.

Av figur 8 framgår att utomeuropeiskt födda personer har en betydligt lägre jobbchans än vad både de som är födda i Europa exklusive Sverige och inrikes födda personer har. Dessutom har jobbchansen minskat över tid för de utomeuropeiskt födda medan den har varit oförändrad eller ökat något för övriga grupper. En förklaring till den minskande jobbchansen för de utomeuropeiskt födda kan vara den stora gruppen nyanlända⁸ som kommit till Sverige de senaste åren, och som utgör en allt större andel av de utomeuropeiskt födda. I januari 2010 var 22 procent av de utomeuropeiskt födda nyanlända. Andelen har ökat kontinuerligt fram till början av 2017 då den nådde sin högsta nivå på 48 procent. Efter det har andelen minskat igen och var i december 43 procent. Vi fortsätter därför med att specifikt titta på de nyanlända.

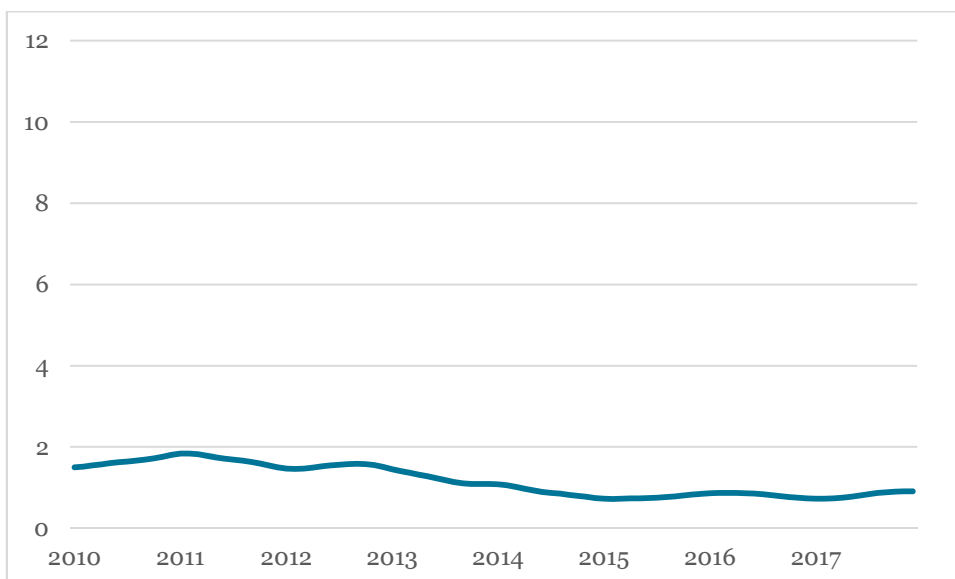
⁸ Som nyanlända räknas personer födda utanför EU/EES vars vistelsetid i Sverige i normalfallet inte överskrider 36 månader efter erhållet uppehållstillstånd eller uppehållskort.

Figur 8: Jobbchansen för inrikes födda, utomeuropeiskt födda och födda inom Europa, jan 2010-dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata, procent.

I figur 9 presenteras jobbchansen för nyanlända. Sedan 2014 har jobbchansen legat runt 1 procent per månad. Med tanke på att andelen nyanlända har ökat bland de utomeuropeiskt födda samtidigt som de nyanländas jobbchans ligger på en låg nivå, är det troligt att nedgången i jobbchansen för personer födda utom Europa förklaras av allt fler nyanlända i denna grupp.

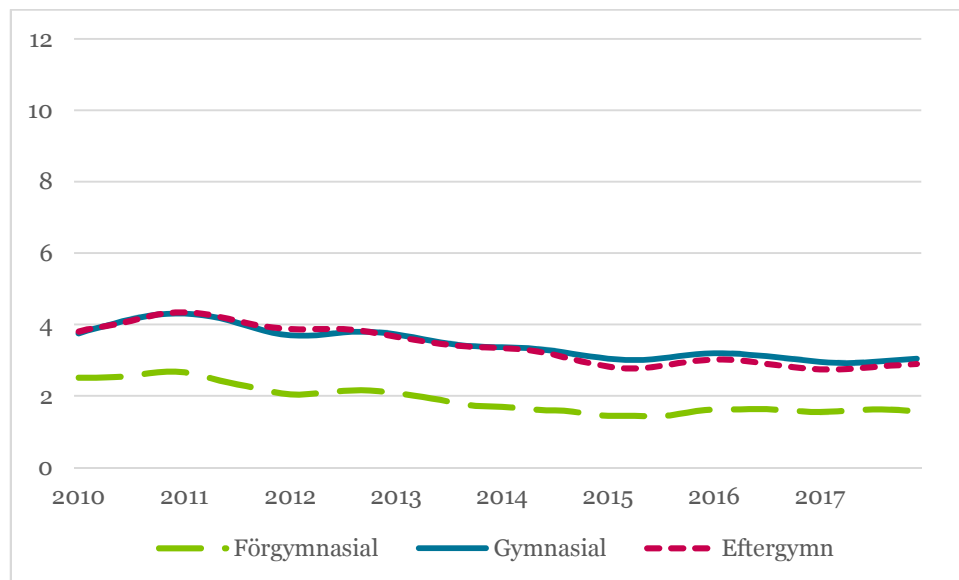
Figur 9 Jobbchansen för nyanlända, jan 2010-dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata, procent.

3.3.2 Kombinationen av födelse land och utbildningsnivå

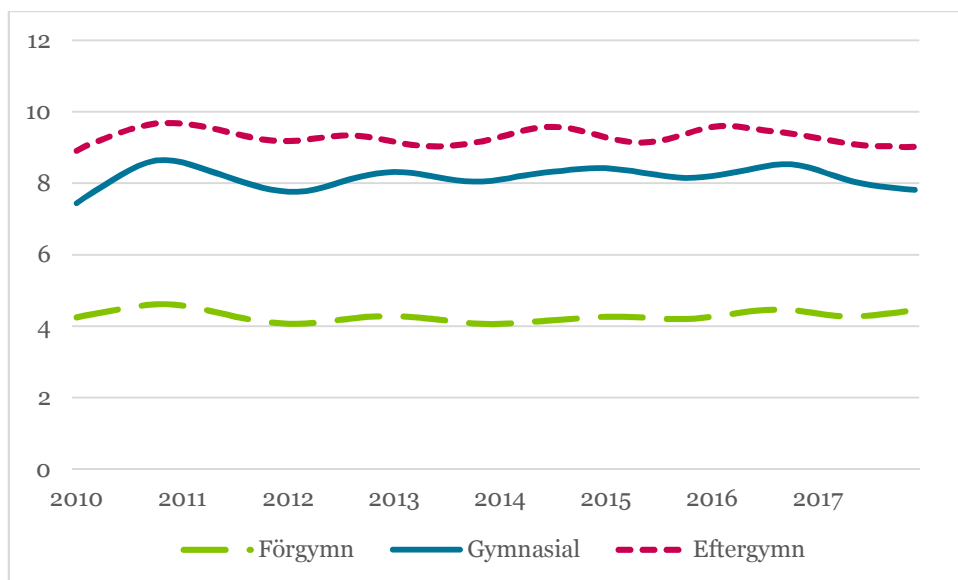
Som vi beskrivit ovan kan en person ingå i mer än en delgrupp. Bland de som ingår i två delgrupper är den vanligaste kombinationen att vara född utanför Europa och sakna en fullständig gymnasieutbildning. Båda dessa grupper hade en negativ utveckling av jobbchansen mellan 2010 och 2017. Det är därför intressant att titta på kombinationen av utbildningsnivå och födelse land. Figur 10 visar kombinationen av att vara född utanför Europa och utbildningsnivå och figur 11 visar kombinationen av att vara född i Sverige och utbildningsnivå.

Figur 10: Jobbchansen för utomeuropeiskt födda personer med förgymnasial, gymnasial eller eftergymnasial utbildning, jan 2010-dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata, procent.

Figur 11: Jobbchansen för inrikes födda personer med förgymnasial, gymnasial eller eftergymnasial utbildning, jan 2010-dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata, procent.

Medan jobbchansen gått ner för samtliga utbildningsgrupper med utomeuropeisk bakgrund, är den relativt konstant för samtliga utbildningsgrupper som är födda i Sverige. I båda fallen är jobbchansen för personer med en förgymnasial utbildning på en lägre nivå. De med utomeuropeisk bakgrund har dock en betydligt lägre jobbchans än inrikes födda på samtliga utbildningsnivåer. Det innebär att den nedgång vi såg i jobbchansen för personer med förgymnasial utbildning i figur 6 härrör från personer födda utanför Europa. Jobbchansen för inrikes födda med låg utbildning har inte försämrats under denna tid.

3.4 Jobbchansen för väletablerade grupper

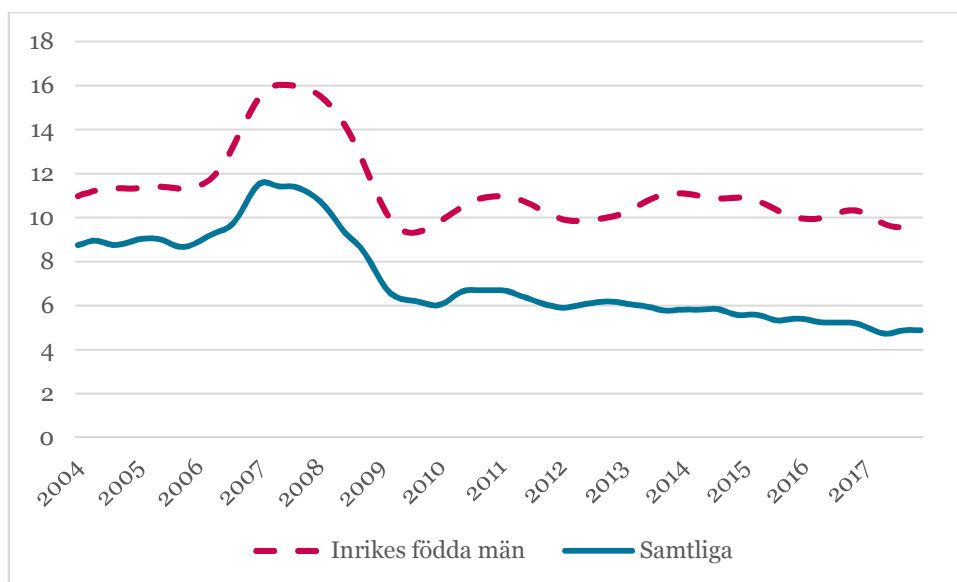
Riksrevisionen har granskat betydelsen av sökandesammansättningen hos arbetssökande för matchningen på arbetsmarknaden (Riksrevisionen, 2017).⁹ En av Riksrevisionens slutsatser är att matchningen har försämrats mest för förhållandevis väletablerade grupper på arbetsmarknaden. Den grupp som utgör Riksrevisionens referensgrupp är inrikes födda män i ålderskategorin 35-45 år med gymnasieutbildning, utan en funktionshinderkod, med genomsnittlig tidigare sjukpenning och som söker jobb i ett län med genomsnittlig täthet (antal lediga platser per arbetssökande). Denna referensgrupp har fått alldeles för lite uppmärksamhet och gruppens försämrade matchning behöver undersökas närmare enligt Riksrevisionen.

⁹ Riksrevisionen har beräknat jobbchansen på individnivå och studerat matchningsförsämringen med hjälp av en så kallad Oaxaca-Blinderdekomponering. Dekomponeringen innebär att matchningsförändringen delas in i två delar, en del som beror på att sökandesammansättningen ändrats och en del som beror på att jobbchansen inom gruppen har förändrats och som inte har med en förändrad sökandesammansättning att göra.

Vi har valt att studera jobbchansens utveckling för en grupp som är så lik Riksrevisionens referensgrupp som möjligt. Den grupp som får representera en väletablerad grupp i denna studie är inrikes födda män i åldern 35-44 år med en gymnasieutbildning och utan en funktionshinderkod.¹⁰

Riksrevisionen jämför matchningens förändring mellan oktober 2007 och oktober 2015. Av figur 12 framgår att gruppens jobbchans har minskat kraftigt under denna period, men från en mycket hög nivå.¹¹ Den här gruppen hade mycket höga jobbchanser under åren 2007-2008. Som referens ligger också den totala jobbchansen med i figuren. Sedan 2010 har den totala jobbchansen minskat något, medan nivån har varit relativt oförändrad för den väletablerade gruppen, vilket innebär att skillnaden mellan jobbchanserna har ökat något.

Figur 12: Jobbchansen för inrikes födda män, 35-44 år, med gymnasieutbildning och utan funktionsnedsättning samt för samtliga, jan 2004-dec 2017, säsongrensade värden, trend, månadsdata, procent.

Antalet i den väletablerade gruppen som fått ett osubventionerat arbete varje månad minskade dock inte så mycket, eftersom det handlar om en liten grupp. Under oktober 2007 lämnade 833 personer Arbetsförmedlingen för ett arbete, vilket kan jämföras med 466 i oktober 2015. I oktober 2007 bestod den väletablerade gruppen av 4 521 arbetslösa personer, vilket motsvarar 2,1 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. I oktober 2015 var antalet lite större, 5 151 personer, men eftersom det totala antalet arbetslösa har ökat mer så utgör denna grupp nu enbart 1,4 procent av samtliga. Efter oktober 2015 har antalet sjunkit och ligger nu på samma nivå som 2007.

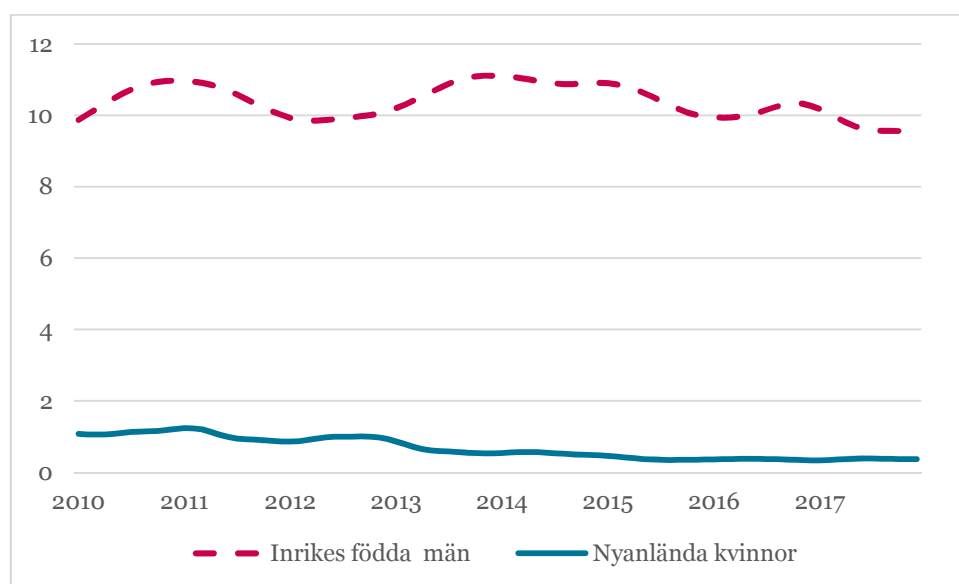
¹⁰ Det är viktigt att komma ihåg att denna studie är en deskriptiv beskrivning av jobbchansens utveckling och inte kan jämföras med Riksrevisionens rapport.

¹¹ I Zetterberg (2018) kommenteras Riksrevisionens granskning. Bland annat lyfts problemet med att Riksrevisionen har valt att jämföra jobbchansen mellan två extrema tidsperioder.

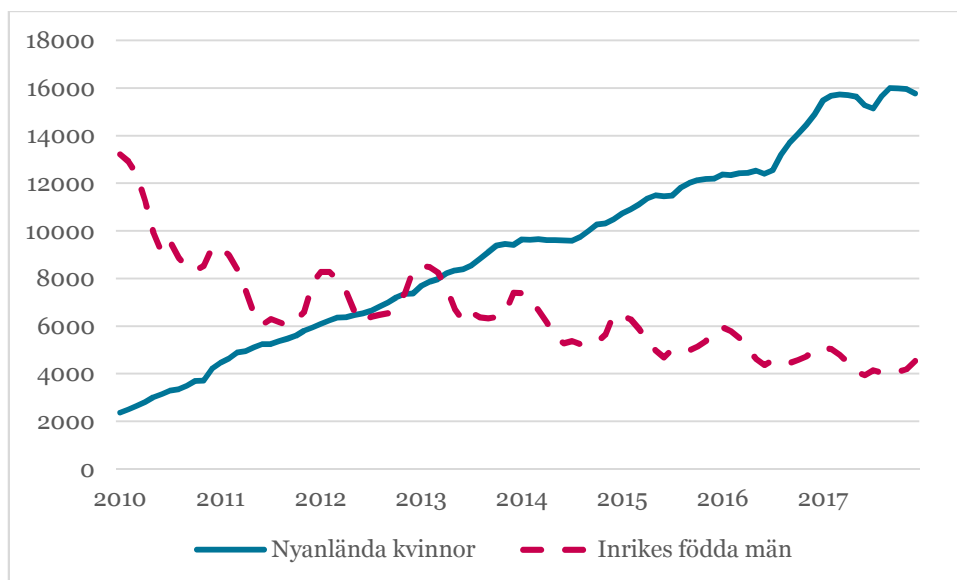
Eftersom detta är en grupp som står mycket nära arbetsmarknaden är det intressant att jämföra utfallet med en grupp som står mycket långt från arbetsmarknaden. Vi har valt gruppen nyanlända kvinnor med förgymnasial utbildning. Vi fokuserar på samma period som tidigare i rapporten, 2010 till 2017.

Som framgår av figur 13 är det stor skillnad på jobbchansen för dessa båda grupper. Jobbchansen för de inrikes födda männen har legat på drygt 10 procent per månad fram till 2016. Efter det har den minskat något. De nyanlända kvinnornas jobbchans har legat under 0,5 procent de senaste åren, dvs. varje månad har mindre än 5 av 1000 nyanlända kvinnor fått ett osubventionerat arbete. Figur 14 visar samtidigt att antalet arbetslösa inrikes födda män har minskat från ca 13 000 i månaden till 4000 i månaden under samma period. De nyanlända kvinnorna har tvärtom blivit fler. De var drygt 2 000 i början av 2010 och ca 16 000 i slutet av 2017.

Figur 13: Jobbchansen för inrikes födda män, 35-44 år, med gymnasieutbildning och utan funktionsnedsättning samt för nyanlända kvinnor med förgymnasial utbildning, jan 2010-dec 2017, säsongsrensade värden, trend, månadsdata, procent.

Figur 14: Antal inskrivna arbetslösa, inrikes födda män, 35-44 år, med gymnasieutbildning och utan funktionsnedsättning, samt antal nyanlända kvinnor med förgymnasial utbildning, jan 2010-dec 2017, månadsdata.

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att effektivt sammanföra arbetssökande med arbetsgivare, men också att prioritera dem som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Riksrevisionen nämner bara det första uppdraget i sin granskning och konstaterar att matchningen har försämrats relativt mer för väletablerade grupper än för de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. I ljuset av ovan beskrivna situation skulle dock en prioritering av inrikes födda män, 35-44 år, med gymnasieutbildning och utan en funktionsnedsättning före exempelvis nyanlända kvinnor med förgymnasial utbildning inte vara förenligt med Arbetsförmedlingens uppdrag.

4 Slutsats och diskussion

I den här rapporten har vi bland annat studerat sambandet mellan antal inskrivna arbetslösa och jobbchansen under perioden 1996-2017. Sambandet varierar över perioden. Sambandet är mycket starkt negativt mellan åren 1996-2006, dvs. när jobbchansen minskar ökar arbetslösheten, men starkt positivt 2010-2017, dvs. både arbetslösheten och jobbchansen minskar samtidigt. Vi kan alltså inte alltid förvänta oss att jobbchansen kommer att öka när arbetslösheten minskar och vice versa. Hur sambandet ser ut beror i stället på hur mycket utflödet från och inflödet till arbetslöshet förändras, dvs. hur mycket arbetslösheten förändras.

Nedgången i jobbchansen kopplas ofta ihop med finanskrisen 2008/2009, men den kraftiga nedgången i jobbchansen började redan våren 2007, och förklaras delvis av

regelförändringar på arbetsmarknaden som infördes med start 2007. Finanskrisen och flyktingströmmar kan sedan ha förstärkt nedgången.

Under perioden 2010-2017 har sökandesammansättningen förändrats kraftigt. Andelen arbetslösa med en utsatt ställning har ökat markant och det är en grupp som har betydligt lägre jobbchans än de som inte har en utsatt ställning på arbetsmarknaden. Om andelen som hade en utsatt position skulle varit densamma 2017 som 2010 och jobbchansen 2017 viktas om med 2010 års andelar, är jobbchansen i stort sett oförändrad mellan 2010 och 2017.

Gruppen som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden har dessutom fått en alltmer utsatt position. En betydligt större andel av de utomeuropeiskt födda utgörs av nyanlända som har en låg jobbchans, om man jämför 2017 med 2010. Allt fler personer tillhör också mer än en av de delgrupper som tillsammans utgör gruppen som har en utsatt ställning.

Utvecklingen för väletablerade grupper, representerade av gruppen inrikes födda män i åldern 35-44 med gymnasieutbildning och utan funktionsnedsättning, har varit betydligt bättre än för grupper som står längre ifrån arbetsmarknaden. I denna grupp, som definieras som en grupp som inte har en utsatt ställning, hade dock en dryg fjärdedel varit arbetslös mer än 12 månader i december 2017. En person som är långtidsarbetslös står relativt långt från arbetsmarknaden även om personen ingår i en väletablerad grupp. Ett alternativt sätt att definiera de som står långt från arbetsmarknaden är att göra det utifrån hur lång tid de har varit arbetslösa. Båda sätten har för- och nackdelar. Styrkan med att använda sig av definitionen utsatt ställning är att måttet bygger på egenskaper som kan observeras i förväg, vilket gör att man omedelbart kan skapa sig en bild av förändringen i sökandesammansättningen. Definitionen ger också en möjlighet att agera innan en person har hunnit bli arbetslös en längre period. Långtidsarbetslösheten registreras i efterhand men en fördel med den är att även det som inte har en utsatt ställning inkluderas.

5 Referenser

Arbetsförmedlingen (2018), Arbetsmarknadsrapport, Arbetsförmedlingen, Stockholm.

Harkman, A. (2014), Jobbchansens utveckling, Working Paper 2014:1, Arbetsförmedlingen, Stockholm.

Riksrevisionen (2017), Matchningen på arbetsmarknaden – sökandesammansättningen betydelse, RIR 2017:26, Stockholm.

Zetterberg, J. (2018), Riksrevisionens granskning av Arbetsförmedlingens analys av matchningseffektiviteten – några kommentarer, Working Paper 2018:1, Arbetsförmedlingen, Stockholm.